

Rotterdamse monitor inburgering 2022

Gemeente
Rotterdam

Inhoudsopgave

Managementsamenvatting	4
Inleiding	7
1. Doelgroepen	8
2. Wonen	9
2.1 Taakstelling en samenstelling statushouders	9
2.1.1 Taakstelling statushouders	9
2.1.2 Samenstelling statushouders	9
2.2 Huisvesting statushouders	12
2.2.1 Huisvesting door woningcorporaties	12
2.2.2 Druk op de woningmarkt	12
2.2.3 Huisvesting statushouders buiten corporatievoorraad	13
2.2.4 Opvang alleenstaande minderjarige vreemdeling	14
2.2.5 Opvang op schepen voor gekoppelde statushouders	14
3. Begeleiding	15
3.1 Maatschappelijke begeleiding	15
3.1.1 Maatschappelijke begeleiding voor statushouders door VluchtelingenWerk Zuidwest-Nederland	15
3.1.2 Maatschappelijke begeleiding voor gezins- en overige migranten door Stichting Buurtwerk en Stichting Voorlichters Gezondheid	16
3.2 Lokale initiatieven	16
3.2.1 Stichting Buddy to Buddy	16
3.2.2 Stichting Mano – Programma SamendoorSamen	17

3.2.3	OpenEmbassy – Project Van inzichten naar interventies	17
3.2.4	Theatervoorstelling Ik Ben Hier	17
3.3	Financiële begeleiding	17
3.3.1	Financieel ontzorgen	17
3.3.2	Financieel spreekuur en workshop Omgaan met geld	18
3.3.3	Verdere mogelijkheden preventie schulden	18
4.	Inburgeren, Werken en Onderwijs	19
4.1	Rotterdamse Taalstart (RTS) voor statushouders	20
4.2	Leerbaarheidstoets	20
4.3	Assessment voor statushouders	20
4.4	Persoonlijk Plan Inburgering en Participatie (PIP)	21
4.5	Leerroutes	21
4.6	Pilot Vroege Start – schip Statendam	23
4.7	Einde Lening nog Inburgeringsplichtig (ELIP)	23
4.8	Onvoltooide inburgering	23
4.9	Inzicht bijstandsuitkeringen	23
4.9.1	Instroom en uitstroom	24
4.9.2	Verdeling naar leefsituatie & geslacht en leeftijd	26
4.9.3	Parttime werken	28
4.10	Inzet instrumenten	29
5.	Onderzoek Rotterdamse inburgeringsbeleid	30
	Colofon	31

Management-samenvatting

Per 1 januari 2022 is de nieuwe Wet inburgering (Wi 2021) ingegaan. De regie op inburgering ligt sindsdien bij gemeenten. De gemeente is verantwoordelijk voor de begeleiding en biedt inburgeraars een inburgeringsprogramma op allerlei aspecten zoals wonen, financiën, participatie, leren en werken. Alle inburgeraars krijgen een inburgeringstraject op maat. Zo kunnen inburgeraars snel meedoen aan de Rotterdamse samenleving.

Rotterdam beschouwt de nieuwe Wet als een goede ontwikkeling. Het is een kans om de inburgeraars succesvoller te laten inburgeren door ze beter te ondersteunen. Dat is goed voor inburgeraars en goed voor de stad. Wel is het een grote verandering en vraagt het veel van de gemeente en de uitvoerende partners. Het kost tijd voordat we de nieuwe Wet eigen hebben gemaakt en de uitvoering verloopt zoals we voor ogen hebben.

Naast de nieuwe Wet, hebben we nog met 2 vorige Inburgeringswetten te maken, die gelden voor inburgeraars die vóór 2021 inburgeringsplichtig zijn geworden en nog niet aan hun plicht hebben voldaan. Er bestaan nu 3 inburgeringsstelsels naast elkaar: Wi 2007, Wi 2013 en Wi 2021. Elke wet heeft verschillende eisen, rechten en plichten.

In 2022 vielen er 752 statushouders en 617 gezins- en overige migranten onder de nieuwe Wet. Niet alle inburgeraars zijn in 2022 begonnen met hun inburgering. Dat komt doordat inburgeraars langer moesten wachten op een woning door het woningtekort in de gemeente. Ook het opstellen van een PIP duurde langer dan verwacht, omdat er een wachtlijst was voor de – voor het PIP – verplichte leerbaarheidstoets. Andere redenen zijn dat inburgeringsplichtige gezinsmigranten vaak niet kwamen opdagen voor de gesprekken waarin het PIP wordt opgesteld. En dat schoolgaande 18+’ers zelf een vrijstelling voor de inburgering moeten aanvragen.

Rotterdam wil de nieuwe Wet op een goede en effectieve manier uitvoeren. Daarom doen de Erasmus Universiteit en de gemeente Rotterdam onderzoek naar de effectiviteit van de Rotterdamse werkwijze.

De uitkomsten hiervan gebruiken we om onze werkwijze waar nodig aan te passen en te verbeteren.

Ieder jaar informeren we de raad over de Rotterdamse Opgave Inburgering met de Monitor Statushouders. Omdat inburgeraars niet alleen statushouders zijn, hebben we de naam in 2023 gewijzigd in Rotterdamse Monitor Inburgering. De monitor beschrijft op hoofdlijnen de uitvoering van de Rotterdamse opgave inburgering. De belangrijkste cijfers en bevindingen over het jaar 2022 vindt u in deze managementsamenvatting.

Inburgeraars Rotterdam

Statushouders zijn vluchtelingen met een verblijfsvergunning. Zij zijn – als ze volwassen zijn – verplicht om in te burgeren. Dat geldt ook voor gezinsmigranten. Dit zijn migranten die bij hun Nederlandse partner of ander familielid komen wonen. Alleen volwassenen zijn inburgeringsplichtig. Van de totale instroom van statushouders in Rotterdam is gemiddeld 30% jonger dan 18 jaar. Zij zijn dus niet inburgeringsplichtig, maar moeten wel naar school. Van de resterende 70% is ruim een derde tussen de 18 en 27 jaar en bijna tweederde is ouder dan 27 jaar. Voordat de begeleiding kan starten, moeten statushouders eerst gehuisvest worden. Ondanks de grote druk op de sociale huurwoningmarkt is het door de inzet van verschillende partijen gelukt om in 2022 de wettelijke taakstelling van 861 personen te realiseren. We hebben 958 personen gehuisvest, 97 personen meer dan de taakstelling. Dit aantal wordt in mindering gebracht op de taakstelling van 2023.

Op verzoek van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) heeft Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO)¹ eind januari 2022 het proces van vaststellen van de inburgeringsplicht tijdelijk stopgezet. Vanwege fouten bij de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) konden gemeenten pas vanaf eind maart 2022 inburgeraars begeleiden die onder de nieuwe Wet vallen.

Wonen

De woningcorporaties hebben het merendeel van het aantal statushouders gehuisvest. Daarnaast is in 2022 huisvesting gerealiseerd in woningen van particuliere verhuurders en in panden die via leegstandsbeheerders worden verhuurd. Zo hebben 5 jonge statushouders in 2022 een tijdelijk huurcontract gekregen voor een kamer in het voormalige Havenziekenhuis. Ook in 2023 kunnen zij hier blijven wonen. Verder zijn in 2022 37 statushouders gehuisvest via particuliere verhuurders. Zij hebben allemaal tijdelijke huurcontracten voor de

duur van maximaal 2 jaar. We streven ernaar deze mensen na die tijd naar een andere woning te bemiddelen. Daarbij zijn we afhankelijk van beschikbare woonruimte. Door het behalen van de taakstelling heeft Rotterdam een belangrijke bijdrage geleverd en draagt Rotterdam bij aan de doorstroom in de Nederlandse migratieketen en het verminderen van de druk in de asielzoekercentra.

Financiën

Zodra een statushouder een woning heeft, is de Rotterdamse Opgave Inburgering² erop gericht dat statushouders zo snel mogelijk (financieel) zelfredzaam worden. Dit is ook verplicht vanuit de nieuwe Wet inburgering. Hiervoor krijgen alle statushouders maatschappelijke en financiële begeleiding en volgen zij ook workshops over financiën.

De financiële begeleiding van de gemeente bestaat uit het 6 maanden lang betalen van de 4 vaste lasten (water, energie, huur en zorgverzekering) vanuit de bijstandsuitkering voor levensonderhoud. Zo kunnen statushouders zo snel mogelijk beginnen met het inburgeringstraject, zonder zich zorgen te maken over het betalen van de vaste lasten. 2022 zijn er vanuit het gemeentelijke Intakeloket Ondersteuning Statushouders (IOS) 186 statushouders bij de Kredietbank Rotterdam (KBR) aangemeld voor het financieel ontzorgen. Door de huidige inflatie hebben veel statushouders toch financiële zorgen, ondanks de financiële begeleiding. De energieprijzen zijn erg gestegen, waardoor men te weinig overhoudt om het levensonderhoud te betalen. Statushouders die in 2022 gehuisvest zijn, hebben een nieuw energiecontract moeten afsluiten met hoge prijzen. De gemeente Rotterdam, waaronder de Kredietbank Rotterdam (KBR), zoekt naar passende oplossingen. Een deel van de oplossing ligt bij het direct starten met financieel ontzorgen in plaats van na een maand, zoals tot voor kort door de kredietbank gebeurde.

1 DUO stelt de inburgeringsplicht en de inburgeringstermijn vast.

2 Ook bekend als de Rotterdamse Aanpak Inburgering (november 2021).

Gezins- en overige migranten kunnen maatschappelijke begeleiding krijgen, maar dit is niet wettelijk verplicht. Ook hoeven zij volgens de nieuwe Wet niet financieel ontzorgd te worden, omdat ervan uit wordt gegaan dat zij een netwerk hebben.

Inburgeringstraject

Tegelijkertijd met de maatschappelijke en financiële begeleiding en het financieel ontzorgen start het inburgeringstraject. Inburgering bestaat uit:

- Een bij de inburgeraar passende leerroute;
- Een Participatieverklaringstraject;
- Een Module Arbeidsmarkt en Participatie;
- Een intensieve begeleiding door de consulenten.

De consulenten spreken en zien de statushouder frequent en zijn de spin in het web voor het begeleiden van een inburgeringstraject. De gezinsmigrant worden ook begeleid door consulenten, alleen minder frequent. Zij moeten zelf zorgen dat zij de taal leren. Alleen het Participatieverklaringstraject en de Module Arbeidsmarkt en Participatie moet de gemeente hen aanbieden vanuit de wet.

Werk en inkomen

Door de regierol vanuit de nieuwe Wet inburgering kan de gemeente een passend inburgeringstraject aanbieden en tegelijkertijd toeleiden naar werk voor statushouders. Daardoor kunnen statushouders eerder financieel zelfredzaam worden en zo beperkt mogelijk bijstandsafhankelijk zijn. Daarom spant de gemeente zich in om deze totale groep werkzoekenden zo veel mogelijk duurzaam uit te laten stromen.

In 2021 zagen we dat het aantal statushouders dat afhankelijk is van een uitkering was toegenomen doordat door corona de arbeidsmarkt ongunstig was en de hogere taakstelling. In 2022 is het aantal statushouders dat afhankelijk is van een bijstands-uitkering gestegen van 2.921 (2021) naar 3.118, verdeeld over 2.370 huishoudens.

Tegelijkertijd zijn in 2022 483 huishoudens statushouders uit de uitkering gestroomd. 70% stroomt uit door inkomsten uit werk of doordat zij een studie of opleiding gaan doen. Dit is mede te danken aan de inzet van meer capaciteit en gespecialiseerde consulenten.

Dit betekent dat de instroom (605 uitkeringen) groter is dan de uitstroom (483 uitkeringen). De hogere instroom komt door de hogere taakstelling in 2022.

De verwachting is dat ook de komende jaren gemeenten meer statushouders moeten huisvesten. Het aantal

statushouders dat parttime werkt, is gestegen van 1.207 (2021) naar 1.328. Dit aandeel neemt de laatste jaren toe en dat zien wij als een gunstige ontwikkeling. Veel statushouders zijn nog bezig met hun inburgeringstraject en kunnen hierdoor niet altijd fulltime werken. We stimuleren hen om naast de inburgering te werken, al dan niet in deeltijd. Daarmee vergroten zij de kans dat zij na de inburgering fulltime aan de slag kunnen. Vanuit Wi 2021 hebben we hier meer invloed op, maar een groot deel van de statushouders valt onder de oudere inburgerstelsels.

Van de totale instroom in de uitkering in 2022 is 8,3% statushouder. Bij jongeren (onder de 27 jaar) is het aandeel statushouders dat in 2022 voor het eerst een uitkering ontving, groter, namelijk 13%.

Van het totaal aantal uitkeringsgerechtigden is het aandeel statushouders boven de 27 jaar 7,2%. Onder de 27 jaar is het aandeel statushouders 18,9%, dat is 4% meer dan in 2021. De verklaring hiervoor is dat veel jongeren werkloos zijn geraakt in de coronaperiode. Veel jongeren hebben in 2022 weer vlot werk gekregen. Dit geldt niet voor de complexere groep statushouders die meer problematiek heeft.

De verwachting is dat het aantal statushouders dat afhankelijk is van de bijstand verder zal groeien. Door de hogere taakstelling, de complexiteit van de doelgroep ten opzichte van reguliere werkzoekenden en de beschikbaarheid van budget om hen te begeleiden.

Inleiding

Voor u ligt de Rotterdamse monitor inburgering 2022 (voorheen de Rotterdamse monitor statushouders). Deze monitor beschrijft de stand van zaken van de uitvoering van de opgave inburgering in Rotterdam. Vanaf 1 januari 2022 is de nieuwe Wet inburgering (Wi 2021) ingegaan. Met de nieuwe Wet inburgering zijn gemeenten verantwoordelijk voor een integraal aanbod op inburgering en krijgen zij de regierol in de uitvoering van het nieuwe stelsel.

De Rotterdamse werkwijze zet in op dat inburgeraars kunnen meedoen in de samenleving en zo snel mogelijk de Nederlandse taal beheersen. Elkaar verstaan is een voorwaarde voor samenleven en het opbouwen van een netwerk. Zo houden inburgeraars regie over hun eigen leven en kunnen ze ook terecht bij een netwerk dat breder is dan hun eigen gemeenschap.

Inburgeren vraagt inspanning van de inburgeraar en van de samenleving. Een actieve en veerkrachtige inburgeraar is in staat om kansen te benutten en actief mee te doen. De Rotterdamse samenleving speelt een belangrijke rol bij inburgering; door veilig en open te zijn, kunnen nieuwkomers meedoen.

Rotterdam heeft met de volgende uitgangspunten vormgegeven aan het nieuwe inburgeringsstelsel:

- Participatie is het hoofddoel, het liefst via betaald werk of een opleiding
- Taal is de basis om volwaardig te kunnen participeren
- Actieve inzet van de inburgeraar
- Een ontspannen houding van de samenleving
- Persoonlijke benadering en maatwerk

Het doel van de nieuwe wet is dat iedereen meedoet aan de samenleving, het liefst via betaald werk. De inzet van de inburgeraar, de overheden en andere (maatschappelijke) partners is hierop gericht. De regierol van gemeenten over de uitvoering is vastgelegd in de wet. De nieuwe wet kent hoge ambities vergeleken met het vorige inburgeringsstelsel.

Participatie is het hoofddoel en het vereiste taalniveau is verhoogd van A2 naar B1³. Samenwerking tussen de inburgeraar, de overheden en partners is cruciaal om deze doelen te behalen.

Onder vorige inburgeringsstelsels (Wi 2007 en Wi 2013) zijn inburgeraars zelf verantwoordelijk (ook financieel) voor hun inburgeringstraject, zoals het uitzoeken en inkopen van inburgeringslessen. In de praktijk werkt dit niet. Een grote groep inburgeraars is de dupe geworden van malafide taalaanbieders. Veel inburgeraars hebben hun DUO-lening opgemaakt terwijl hun inburgeringstraject nog lang niet is afgerond. Hierdoor hebben sommigen grote schulden bij DUO opgebouwd. Alle betrokken stakeholders erkennen het falen van het vorige inburgeringsstelsel.

Met de Rotterdamse opgave inburgering, die in november 2021 is aangeboden (21bb14516), geeft de gemeente invulling aan de nieuwe wettelijke taken en de bijbehorende verantwoordelijkheden. Dit document geeft de complete beschrijving van de visie op en de uitvoering van de wet. Ook bevat deze opgave de vorige inburgeringstelsels (Wi 2007 en Wi 2013). Want hierin hebben we als gemeente nog steeds een rol, aangezien inburgeringsraars nog onder deze stelsels vallen.

Tot slot, in deze monitor komen de volgende onderwerpen aan bod: doelgroepen, wonen, begeleiding, inburgeren, werken en leren en onderzoek en evaluatie van de Rotterdamse inburgeringsopzet. Elk onderwerp wordt in een apart hoofdstuk behandeld en geeft een weergave over het jaar 2022. Voor de leesbaarheid van deze monitor spreken we over de statushouder en gezinsmigrant in de hij-vorm. Uiteraard bedoelen we hier ook alle andere gendervormen mee.

3 A Basisgebruiker (A1/A2: beginner), B Zelfstandige gebruiker (B1/B2: gevorderd); <https://detaalbrigade.nl/taalniveaus/>.

Doelgroepen

Dit hoofdstuk gaat over de verschillende groepen inburgeraars. Statushouders en gezins- en overige migranten zijn inburgeringsplichtig. Asielzoekers zijn dat nog niet. Hieronder geven we de definitie van beide groepen.

- Een **statushouder** is iemand die door Nederland als vluchteling wordt erkend en een asielstatus krijgt. De persoon is dan **geen asielzoeker** meer. In plaats van statushouder wordt ook wel de term vergunninghouder gebruikt. Statushouders hebben een verblijfsvergunning en mogen een opleiding volgen en werken in Nederland. Het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) koppelt de statushouders aan gemeenten. Gemeenten moeten hen vervolgens passende woonruimte bieden (hoofdstuk 2).

Binnen de doelgroep statushouders vallen ook alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv's). Een amv is bij aankomst in Nederland jonger dan 18 jaar, afkomstig uit een land buiten de Europese Unie en naar Nederland gekomen zonder ouder(s) of een andere persoon, die het gezag over de jongere heeft. Amv's vallen tot 18 jaar onder de verantwoordelijkheid van voogdijinstelling Nidos (landelijke voogdijinstelling voor amv's).

- Een **gezinsmigrant** is een persoon die van buiten de EU naar Nederland komt, om een huwelijk of partnerschap aan te gaan met een in Nederland gevestigde persoon of tot Nederlander genaturaliseerde partner (de referent).
- Een **overige migrant** is een geestelijk bedienaar of familielid van kinderen die onder het kinderpardon vallen. Dit zijn geen asielstatushouders en zij vallen beleidsmatig gezien onder hetzelfde regime als de gezinsmigranten.

Opgave inburgering

Naast de nieuwkomers die vanaf 2022 in Rotterdam wonen, is eerder aangegeven dat de gemeente ook de huidige inburgeraars binnen de stelsels 2013 en 2007 bedient. Vanaf 2022 hebben we dus 3 inburgeringsstelsels naast elkaar, met verschillende eisen, rechten en plichten⁴. Om de onderdelen van het inburgeringstraject, die in de nieuwe Wet inburgering onder de verantwoordelijkheid van de gemeente vallen, duidelijk uit te beelden, zijn routekaarten gemaakt. Naast de routekaarten staat de opgave beschreven in de Rotterdamse opgave inburgering. Omdat de gemeentelijke wettelijke taken voor statushouders anders zijn dan voor gezinsmigranten⁵, is voor beide groepen een aparte routekaart gemaakt⁶, zie bijlage.

Voor de statushouders die onder het vorige stelsel vallen (2013) heeft de gemeente minder regie op het inburgeringstraject. Om nog iets te kunnen doen in het sturen van de kwaliteit van de inburgering, is er sinds november 2020 een kwaliteitsconvenant Taal en Inburgering opgezet. Dit is een afspraak tussen de gemeenten en 30 taalaanbieders in de regio. Via dit convenant monitort het gemeentelijke kwaliteitsteam de kwaliteit en faciliteert de diversiteit van het taalaanbod. Het kwaliteitsteam heeft effectief drempels opgeworpen om fraude binnen de inburgering tegen te gaan. Omdat het kwaliteitsteam precies weet wat voor inburgeringsaanbod er in de stad is, wordt de expertise van het team ingeschakeld om te adviseren bij het inkopen van gericht taalaanbod. Zoals inburgeringsaanbod, taalaanbod op de riviercruiseschepen, voor de gezinsmigranten, ELIP'ers (Einde Lening Inburgeringsplichtig), onvoltooide inburgeraars en WEB- (Wet Educatie en Beroepsonderwijs) trajecten. Het kwaliteitsteam maakt inzichtelijk welke kwaliteiten de diverse taalaanbieders bezitten, op wie de aanbieders zich richten en werkt hierin samen met *Blik op Werk*.⁷

⁴ Bijlage 1. Rotterdamse Aanpak Inburgering 2021, p.6.

⁵ In 2022 zijn 570 gezins- en overige migranten inburgeringsplichtig geworden in Rotterdam.

⁶ Bijlage 1. Rotterdamse Aanpak Inburgering 2021, p.21 en 22.

⁷ *Blik op Werk* controleert de kwaliteit van aanbieders van inburgeringstrajecten.

Wonen

In dit hoofdstuk geven we weer wat de taakstelling van de gemeente Rotterdam is, of deze is gerealiseerd en hoe, in welke gebieden de statushouders zijn gehuisvest en hoe groot de druk op de woningmarkt is.

2.1 Taakstelling en samenstelling statushouders

2.1.1 Taakstelling statushouders

Nederlandse gemeenten krijgen van het Rijk elk half jaar een taakstelling opgelegd naar rato van het inwonersaantal voor de huisvesting van statushouders. Op 1 oktober en 1 april van het betreffende jaar maakt het Rijk de taakstelling voor het daaropvolgende halfjaar bekend. De provincies zien erop toe dat gemeenten hun taakstelling realiseren.

De hoogte van de taakstelling schommelt flink de afgelopen jaren. Na een piek in 2016 (door de vluchtelingen-crisis in Syrië) is de taakstelling in de jaren daarna flink afgenomen. Vanaf 2021 is weer sprake van een stijging. Ondanks de hoge taakstelling in 2021 en 2022 is het Rotterdam in deze jaren toch gelukt om de taakstelling te halen. De taakstelling van 2016 tot en met 2022 is te zien in de tabel hiernaast.

In 2022 hebben we 97 personen meer gehuisvest dan de taakstelling en daarmee hebben we de taakstelling ruimschoots gehaald. Alle personen die boven op de officiële taakstelling zijn gehuisvest, worden voor de Rotterdamse taakstelling voor 2023 in mindering gebracht.

Taakstelling 2023

Voor geheel 2023 is het totaal aantal te huisvesten personen (volwassenen en kinderen) 1.795. In de eerste helft betreft onze opgave het huisvesten van 784 personen en in de tweede helft 1.011 personen. Omdat we in 2022 97 personen meer hebben gehuisvest dan de taakstelling, wordt dit aantal voor de Rotterdamse taakstelling voor

2023 in mindering gebracht. Daarnaast is er nog sprake van 50 te herhuisvesten statushouders. Voor 2023 is het totaal aantal te huisvesten personen 1.748.

Tabel 1. Taakstelling van 2016 tot en met 2023

Periode	Taakstelling	Voor-/ achterstand aan eind van het jaar
2016	1579	-304
2017	840	+116
2018	879	-122
2019	434	-64
2020	435	-55
2021	904	+4
2022	861	+97
2023	1795 ⁸	

2.1.2 Samenstelling statushouders

Geslacht

Over de gehele periode 2013-2022 is 58% man en 42% vrouw. Van de 958 in 2022 gehuisveste statushouders is 59% man en 41% vrouw.

Leeftijdsofbouw

De in tabel 2 gehanteerde leeftijdscategorieën houden verband met regelgeving en beleid, die op de verschillende categorieën van toepassing zijn. Zoals de leerplichtwet (0-17), studiefinanciering (tot en met 29) en AOW (67 en ouder). Een derde van de groep statushouders die vanaf 2013 is ingestroomd, is jonger dan 18 jaar. 59% van de totale groep is jonger dan 30 jaar. Slechts 4% is ouder dan 55 jaar. De groep statushouders

⁸ In 2022 hebben we 97 personen meer gehuisvest dan de taakstelling. Bovendien is er sprake van 50 te herhuisvesten statushouders. Dus voor 2023 is het totaal aantal te huisvesten personen 1.748.

is dus veel jonger dan de gemiddelde Rotterdamse bevolking. In 2022 is de verdeling over leeftijd vergelijkbaar met die van 2021.

Nationaliteit

In 2022 zijn Syriërs nog steeds de grootste groep onder de statushouders (46%), gevolgd door Turken (13%). Opvallend is ook de verwachte stijging van Afghaanse statushouders (11%). De stroom van Eritreeërs en Jemenieten is gedaald naar respectievelijk 7 en 5%. Over de jaren 2013-2022 bestaat ongeveer de helft uit Syriërs en de daaropvolgende grootste groep uit Eritreeërs.

Gezinssamenstelling

We maken onderscheid tussen 4 soorten gezinssamenstelling: alleenstaanden, gezinsherenigers, gezinsleden en referenten.

- Alleenstaanden zijn alleenstaande statushouders, die alleen in Nederland zijn aangekomen
- Gezinsherenigers zijn statushouders die via de gezinsherenigingsprocedure in Nederland zijn aangekomen
- Gezinsleden zijn statushouders die als gezin zijn aangekomen in Nederland
- Met referenten bedoelen we statushouders die gezinshereniging aanvragen

Net als in 2021 zijn er in 2022 relatief veel alleenstaanden gehuisvest (34%). Het aandeel gezinsherenigers was in 2022 met een percentage van 40% weer iets hoger dan het vorige jaar. Dit kwam mogelijk door meer toekenningen door de IND en meer mogelijkheden voor de nareis om in te vliegen. Het aandeel gezinsleden was met 21% bijna gelijk aan de instroom van vorig jaar en het aandeel referenten lag met 4% net zo laag als in 2021.

Tabel 2. Kenmerken van statushouders die in de periode 2013-2022 zijn gehuisvest⁹

Kenmerk	2013		2014		2015		2016		2017		2018		2019		2020		2021		2022		totaal	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%
Geslacht																						
Man	161	56	286	62	599	62	910	63	578	47	319	50	288	58	281	63	570	60	565	59	4.557	58
Vrouw	126	44	172	38	364	38	540	37	665	53	325	50	208	42	167	37	386	40	393	41	3.346	42
Leeftijd																						
0-17	114	40	131	29	259	27	385	27	539	43	293	45	169	34	118	26	279	29	329	34	2.616	33
18-22	35	12	68	15	148	15	200	14	134	11	71	11	61	12	45	10	113	12	112	12	987	12
23-26	35	12	71	16	154	16	238	16	111	9	51	8	44	9	64	14	113	12	122	13	1.003	13
27-29	25	9	47	10	94	10	159	11	87	7	36	6	37	7	58	13	88	9	75	8	706	9
30-54	72	25	131	29	285	30	436	30	328	26	176	27	161	32	150	33	324	34	281	29	2.344	30
55-66	<	<	<	<	<	<	<	<	<	<	<	<	<	<	<	<	<	<	33	3	210	3
67 en ouder	<	<	<	<	<	<	<	<	<	<	<	<	<	<	<	<	<	<	6	1	37	0
Nationaliteit																						
Syrië	26	9	165	36	435	45	845	58	805	65	267	41	151	30	161	36	421	44	443	46	3.719	47
Turkse	<	<	<	<	<	<	<	<	<	<	<	<	25	5	50	11	70	7	124	13	286	4
Afghanistan	22	8	18	4	17	2	36	2	26	2	41	6	30	6	16	4	22	2	101	11	329	4
Eritrea	27	9	57	12	204	21	267	18	134	11	120	19	111	22	34	8	70	7	65	7	1.089	14
Jemenitische	<	<	<	<	<	<	<	<	<	<	27	4	20	4	57	13	131	14	50	5	290	4
Iran	19	7	22	5	38	4	28	2	34	3	23	4	26	5	20	4	54	6	30	3	294	4
Somalië	114	40	85	19	45	5	17	1	16	1	<	<	16	3	<	<	16	2	11	1	337	4
Irak	13	5	22	5	<	<	42	3	38	3	37	6	17	3	<	<	19	2	10	1	217	3
Overig	53	18	74	16	186	19	203	14	169	14	86	13	76	15	71	16	134	14	103	11	1.155	15
Onbekend	12	4	14	3	27	3	11	1	16	1	23	4	24	5	20	4	19	2	21	2	187	2
Gezins-samenstelling																						
Alleenstaanden	97	34	185	40	312	32	416	29	186	15	93	14	164	33	218	49	350	37	326	34	2.347	30
Gezinsherenigers	113	39	99	22	267	28	298	21	728	59	406	63	181	36	131	29	359	38	384	40	2.966	38
Gezinsleden	59	21	133	29	228	24	387	27	249	20	114	18	138	28	99	22	202	21	205	21	1.814	23
Referenten	18	6	41	9	156	16	349	24	80	6	31	5	13	3	0	0	45	5	43	4	776	10
Totaal	287	100	458	100	963	100	1.450	100	1.243	100	644	100	496	100	448	100	956	100	958	100	7.903	100

⁹ I.v.m. privacywetgeving zijn aantallen onder de 10 verwijderd. Vanaf 2013 worden deze cijfers op dezelfde manier bijgehouden.

2.2 Huisvesting statushouders

2.2.1 Huisvesting door woningcorporaties

Gemeenten zijn verplicht statushouders te huisvesten. Zij doen dat in samenwerking met woningcorporaties. In de gemeente Rotterdam zijn dat Havensteder, Vestia, Woonbron, Woonstad, Resort Wonen, Woningbouwvereniging Hoek van Holland en Habion. Halverwege 2022 is ook de SOR (Stichting Ouderenhuisvesting Rotterdam) aangehaakt en neemt ook een deel van de opgave voor haar rekening. De opgave wordt verdeeld over de woningcorporaties naar rato van hun woningbezit met een sociale huurprijs. De woningbouwcorporaties zorgen ervoor dat statushouders zoveel mogelijk verspreid over de stad worden gehuisvest, met uitzondering van zones die aangemerkt zijn als Rotterdamwetgebieden.

2.2.2 Druk op de woningmarkt

Statushouders zijn aangewezen op sociale huurwoningen en de druk op deze markt is zeer hoog. Er zijn meer mensen of speciale doelgroepen die op deze huisvesting zijn aangewezen. Naast de reguliere woningzoekenden en statushouders zijn dit bijv. ook kwetsbare Rotterdammers en andere urgenten. Afgelopen jaar was de corporatievoorraad onvoldoende om al deze groepen te huisvesten en daarbij te voldoen aan de afspraken met de corporaties. Afgesproken is dat 45% van de vrijkomende woningen in het sociaalbasissegment (huurprijs tot maximaal €678,-, prijspeil 2022) toegewezen wordt aan reguliere woningzoekenden. Daarnaast wordt 25% toegewezen aan kwetsbare Rotterdammers en 30% aan urgenten via directe bemiddeling (zie tabel 3), waaronder ook statushouders.

In onderstaande tabel staat hoeveel woningen worden verhuurd aan urgenten via directe bemiddeling (als percentage van het totaal aantal woningen dat in dat jaar is verhuurd met een huurprijs in het sociaalbasissegment). In de tweede kolom staat welk percentage van deze verhuurde woningen naar statushouders is gegaan.

Het aantal verhuringen in het goedkope segment door woningcorporaties neemt de afgelopen jaren toe en is ook in 2022 weer gestegen ten opzichte van 2021. In 2022 zijn in aantallen meer statushouders gehuisvest dan in 2021. Doordat het aantal verhuringen in 2022 is toegenomen, is het percentage woningen dat naar statushouders is gegaan toch lager.

Omdat de corporatievoorraad afgelopen jaar onvoldoende was om al deze groepen te huisvesten, is er voor statushouders via een andere wijze huisvesting gerealiseerd. Namelijk (tijdelijke) huisvesting via leegstandsbeheer of particuliere verhuurders, zie paragraaf 2.2.3. In 2022 zijn in totaal 438 woningen van woningcorporaties aan statushouders verhuurd. In deze 438 woningen zijn 799 personen gehuisvest. Huisvesting in kantoorpanden die omgebouwd moeten worden, brengen extra kosten met zich mee.

Tabel 3. Aandeel verhuurde woningen in sociaalbasissegment via directe bemiddeling en specifiek aan statushouders

Periode	Directe bemiddeling	Statushouders
2016	23,7 %	13 %
2017	23 %	8 %
2018	20 %	3 %
2019	29 %	5 %
2020	32 %	6 %
2021	30 %	9 %
2022	26 %	8 %

2.2.3 Huisvesting statushouders buiten corporatievoorraad

Niet alle statushouders krijgen een reguliere huurwoning via de woningcorporatie. De afgelopen 2 jaar was de druk op de sociale huurmarkt zo hoog, dat het niet mogelijk was om hen allemaal via de woningcorporaties te huisvesten. Daarom zijn we op zoek gegaan naar andere vormen van huisvesting. Belangrijkste nadeel hiervan is dat het extra kosten met zich meebrengt en tijdelijk van aard is, en daarmee later alsnog een huisvestingsopgave oplevert. De volgende huisvestingsvormen zijn in 2022 ingezet:

■ Huisvesting via particuliere verhuurders

In 2022 zijn 37 statushouders gehuisvest via particuliere verhuurders. Het is juridisch gezien lastig om tegemoet te komen aan de wensen van de particuliere verhuurders. Zij vragen bijvoorbeeld een garantstelling van de gemeente voor het betalen van de huur en kosten, van eventuele schade en/of het voeren van een uitzettingsprocedure. Het is de gemeente echter niet toegestaan om zich op deze manier te mengen in de reguliere huurmarkt.

Er zijn ook statushouders die zelf voorzien in hun huisvesting, bijvoorbeeld door particulier te huren. Een statushouder die bij een vriend of kennis intrekt valt ook onder deze categorie. Dit betreft 4 adressen.

■ Huisvesting via leegstandsbeheer of in leegstaande panden

In 2022 zijn 5 jonge statushouders via leegstandsbeheer gehuisvest in het Havenziekenhuis. Ook in 2023 kunnen zij hier blijven wonen. In 2022 is gezocht naar leegstaand vastgoed dat geschikt gemaakt kon worden voor bewoning. Dit heeft 1 pand opgeleverd: Waelestein in de wijk Charlois. In januari 2023 zijn hier 24 statushouders gehuisvest.

■ Woning delen

Sinds 2016 werkt de gemeente samen met Vestia en Havensteder in het project 'woning delen'. Gapph (voorheen Villex) treedt op als intermediair en verzorgt naast de huurcontracten het sociaal beheer. Deze vorm van huisvesting, waarbij 3 personen een huurwoning delen, is bedoeld voor jonge statushouders die tot hun 18e in de opvang verblijven (amv's) én jongeren van 18-23 jaar van de lijst van Intakeloket Ondersteuning Statushouders (IOS). Er wonen momenteel 30 jonge statushouders in een deelwoning. Een aantal amv's heeft een kamer gekregen bij Stadswonen, zodat zij nog zelfstandiger en met andere jongeren kunnen wonen. Elke jongere die in een deelwoning verblijft heeft een Wmo-arrangement. Er moeten aankomend jaar meer kamers beschikbaar komen voor deze doelgroep, omdat er sinds januari 2022 meer amv's in Rotterdam worden opgevangen.

De kosten voor deze vorm van huisvesting zijn hoog. Naast de hoge kosten van begeleiding staat de gemeente garant voor leegstand en huurachterstanden. Na een landelijke lobby van de VNG vanwege de hoge kosten van deze opvang, is er landelijk voor 2022 10 miljoen euro beschikbaar gesteld. Deze gelden worden over alle gemeenten verdeeld die amv's opvangen.

Tabel 4. Aantal woningen per huisvestingsvorm

Aantal woningen per huisvestingsvorm	Via woningcorporaties	Via leegstandsbeheer	Via particuliere verhuurders
2021	422	30	21
2022	438	5	37

2.2.4 Opvang alleenstaande minderjarige vreemdeling

In Rotterdam woonden in 2022 91 amv's in pleeggezinnen en 38 amv's in een opvang. De grootste groep zijn Syrische en Eritrese jongens.

Op deze groep is nog begeleiding nodig. Vaak zijn ze nog niet zo lang in Nederland en nog niet zelfstandig genoeg om een huishouding te voeren. Er is vaak sprake van achterliggende problemen, zoals een taalbarrière, GGZ-problematiek (vaak door trauma), financiën en schooluitval. Ook maken zij zich veel zorgen om hun familie die nog in het thuisland verblijft.

Pleegzorginstelling Nidos koopt voor de groep die 15 jaar of ouder is, kleinschalige opvang en huisvesting in bij instellingen voor jeugdzorg. Voor Rotterdam voert Enver en Firmitas dit uit.

Firmitas heeft in januari 2022 een opvang voor 25 amv's in Hoogvliet geopend en in mei een kleinschalige wooneenheid (kwe+) locatie met 7 studio's voor de meer zelfstandige amv's.

Nidos werkt met 2 typen kleinschalige opvangmogelijkheden:

- kleinschalige wooneenheid (kwe). Amv's van 15 jaar en ouder worden in een kleine groep opgevangen en dagelijks begeleid door mentoren, die gedurende 4 tot 6 dagen per week enkele uren per dag aanwezig zijn
- kleinschalige woongroep (kwg). Amv's die jonger en/of minder zelfstandig zijn, worden hier in groepen van maximaal 12 personen opgevangen en 24 uur per dag begeleid

Naast de opvang van amv's in kleinschalige wooneenheden en woongroepen vangen ook pleeggezinnen amv's op. In 2022 woonden 25 amv's in kwg's, 13 in kwe's en in totaal 91 amv's in pleeggezinnen.

Vanaf 2023 worden de kosten voor verlengde pleegzorg en opvang rechtstreeks vergoed aan Nidos. Hierover zijn landelijke afspraken gemaakt met VNG en Nidos.

2.2.5 Opvang op schepen voor gekoppelde statushouders

Vanwege de nationale opvangcrisis en de noodzaak om asielzoekerscentra te ontlasten, wordt in Rotterdam asielopvang aangeboden op 5 riviercruiseschepen voor in totaal 500 vluchtelingen. Ongeveer de helft van hen zijn aan Rotterdam gekoppelde statushouders. Het COA bekostigde deze tijdelijke opvang op de schepen.

Voor alle statushouders wordt de periode op de schepen zo goed mogelijk benut met taalles en activiteiten, gericht op de kennismaking met Rotterdam. Op de locatie Schiehaven heeft de gemeente Rotterdam bij wijze van pilot vervroegde kennismakingen en intakegesprekken verricht (zie paragraaf 4.6 voor nadere toelichting). We onderzoeken of we dit voort kunnen zetten.

Begeleiding

In dit hoofdstuk beschrijven we de volgende onderwerpen over statushouders en gezinsmigranten:

1. cijfers over het aantal statushouders en gezins- en overige migranten dat maatschappelijke begeleiding heeft ontvangen en hoe dit verlopen is
2. de lokale initiatieven en de opgeleverde resultaten
3. hoe de gemeente Rotterdam zorg- en schuldenproblematiek signaleert, financiële begeleiding aanbiedt en wat verder aan preventie wordt gedaan

Hieronder alvast een overzicht van de doelgroepen die maatschappelijke en/of financiële begeleiding hebben ontvangen in 2022.

3.1 Maatschappelijke begeleiding

3.1.1 Maatschappelijke begeleiding voor statushouders door VluchtelingenWerk Zuidwest-Nederland

VluchtelingenWerk Zuidwest-Nederland (VWN) biedt statushouders dienstverlening aan, zodat zij zo snel mogelijk kunnen meedoen in de samenleving. Deze dienstverlening omvat praktische hulp en coaching, gericht op het op orde brengen van praktische zaken na aankomst in Rotterdam. Onder praktische ondersteuning verstaan we de basale vaardigheden die van belang zijn om goed te functioneren in de samenleving. Een voorbeeld hiervan is brievenhulp.

Tabel 5. Aantal statushouders en gezins- en overige migranten die maatschappelijke en/of financiële begeleiding hebben ontvangen in 2022

	Statushouders	Gezins- en overige migranten
Maatschappelijke begeleiding	1e jaar begeleiding	
	334 (in stelsel Wi 2021)	Bereik workshops: 1707 deelnames ¹⁰
	345 (aangemeld in 2022, nog in stelsel Wi 2013)	
	2e jaar begeleiding	Individuele ondersteuning (Raad & Daad) circa 150
	643 (in stelsel Wi 2013)	
Workshop financiën	870	N.v.t.
Financieel ontzorgen	186	N.v.t.
Workshops Omgaan met geld	102	N.v.t.

¹⁰ Namen worden niet bijgehouden, alleen het aantal aanwezigen per workshop. Het is onmogelijk om exact aan te geven om hoeveel unieke deelnemers het gaat, maar minimaal 623 personen hebben het programma deels of geheel gevolgd.

VWN geeft statushouders op een laagdrempelige manier de mogelijkheid om ontvangen brieven van officiële instanties samen door te nemen en onduidelijkheden weg te nemen. Het traject duurt in totaal 2 jaar.

Het jaar 2022 was een overgangsjaar, omdat de nieuwe Wet inburgering in werking trad. Dit betekende voor VWN dat zij 3 verschillende doelgroepen moesten bedienen. Daarnaast hadden zij ook te maken met verschillende stelsels, namelijk:

- statushouders die in hun tweede jaar begeleiding zitten en onder het oude inburgeringsstelsel van 2013 vallen (in totaal 643 mensen).
- statushouders die werden aangemeld in 2022 en nog onder de oude wet moeten inburgeren. In totaal zijn 345 statushouders gestart met het eerste jaar maatschappelijke begeleiding.
- statushouders die onder de nieuwe Wet inburgering 2021 vallen. In totaal zijn 334 statushouders gestart met het eerste jaar maatschappelijke begeleiding.

Alle statushouders die in 2022 zijn gestart, ontvingen naast de individuele maatschappelijke begeleiding, ook workshops financiën. Deze richten zich op het vergroten van de financiële zelfredzaamheid van de deelnemers. Deze activiteit ligt in het verlengde van de wettelijke taak die gemeenten hebben om statushouders financieel te ontzorgen (zie paragraaf 3.3).

De implementatie van de nieuwe dienstverlening heeft behoorlijk wat gevraagd van ieders inzet, zowel van de gemeente als van VWN. Er is getracht om alle statushouders zoveel mogelijk de nieuwe dienstverlening aan te bieden, zoals de workshops financiën en diverse groepsbijeenkomsten sociale vaardigheden (contacten leggen in je netwerk, wonen, gezondheid, werk & opleiding, rechtspositie & documenten). Deze bijeenkomsten werden zeer goed bezocht. In totaal zijn 870 mensen bereikt.

3.1.2 Maatschappelijke begeleiding voor gezins- en overige migranten door Stichting Buurtwerk en Stichting Voorlichters Gezondheid

Het programma Nieuw in Rotterdam is een lichte en vrijwillige vorm van maatschappelijke begeleiding. Het voorziet in groepsgewijze en individuele voorlichting en praktische hulp. Bijvoorbeeld rond het vinden van een taalschool of vrijwilligerswerk of het aanvragen van een DUO-lening.

Met de nieuwe Wet inburgering is er voor gezinsmigranten een nieuwe schakel in het inburgertraject gekomen, te weten Inburgering010¹¹. De nieuwe wet geeft aan dat we als gemeente wel het inburgeringstraject van de gezinsmigrant moeten monitoren. De inburgerconsulenten van Inburgering010 begeleiden en monitoren de gezinsmigrant bij het inburgeringsproces. Het programma Nieuw in Rotterdam is aangepast op deze gewijzigde situatie. Onder de vorige Wet inburgering had de gemeente geen direct contact met gezins- en overige migranten. Zij kregen alleen het Participatieverklaringstraject (PVT) aangeboden en stroomden van daaruit door naar het programma Nieuw in Rotterdam. In 2022 zijn in totaal 1707 deelnemers (niet unieke deelnemers) aan workshops gerealiseerd. Eind oktober zijn de eerste groepen deelnemers onder de nieuwe wet gestart.

3.2 Lokale initiatieven

Vanuit het actieprogramma 'Relax. Dit is Rotterdam' (2019-2022) zijn er subsidiemogelijkheden om nieuwe Rotterdammers (die vanuit het buitenland naar onze stad komen) te ondersteunen. Denk hierbij aan bij het vinden van de weg in de Rotterdamse samenleving, het vergroten en versterken van het eigen netwerk, aanbieden van laagdrempelige participatie, en bekend maken met de rechten en plichten die de Nederlandse rechtstaat met zich meebrengt en hiernaar te handelen. Hieronder zetten we een aantal van deze initiatieven uiteen.

3.2.1 Stichting Buddy to Buddy

Het initiatief Buddy to Buddy Rotterdam koppelt nieuwkomers (statushouders) aan Rotterdammers op basis van gelijkwaardigheid, overeenkomsten en gemeenschappelijke interesses. Het project helpt bij het realiseren van duurzaam contact tussen beide groepen en draagt bij aan het vergroten van het eigen netwerk en de zelfredzaamheid van statushouders in Rotterdam. Het voorkomt ook eenzaamheid en de kans op isolement, want statushouders hebben een verhoogd risico om hierin terecht te komen. Buddy to Buddy draagt ook bij aan sociale cohesie tussen nieuwkomers en lokale Rotterdammers. In 2022 zijn in totaal 100 nieuwkomers aan 100 Rotterdammers gekoppeld. Zij zijn intensief met elkaar opgetrokken, zowel individueel als gezamenlijk als groep.

11 Inburgering010 begeleidt gezinsmigranten en ELIP (Einde Lening Inburgeringsplichtig). Specialistische consulenten van W&I en JOLO begeleiden statushouders.

3.2.2 Stichting Mano – Programma Samen-doorSamen

Stichting Mano voert al enkele jaren verschillende programma's uit voor statushouders in Rotterdam. Dit doen zij onder de paraplu van het project SamendoorSamen. Hieronder een greep uit de verschillende activiteiten.

SamenActief

Na het afronden van de maatschappelijke begeleiding (VWN) heeft een deel van de statushouders nog problemen op verschillende leefdomeneinen. Samen met een maatje (vrijwilliger) gaan statushouders verder aan de slag met hun taalontwikkeling, opbouw van een sociaal netwerk en de praktische voorwaarden om in Rotterdam een bestaan op te bouwen. In totaal zijn 60 statushouders een-op-een begeleid.

SamenStarten

Dit is een programma voor deelnemers die op een laag Nederlands taalniveau zitten (vaak ouderen die geen scholing hebben gehad in het land van herkomst of ontheffing van de inburgering hebben) en hierdoor niet of in zeer beperkte mate mee kunnen doen in Rotterdam. Er wordt gewerkt met een ervaringsdeskundige en op wijkniveau. In totaal hebben 60 statushouders hieraan deelgenomen.

SamenVeerkrachtig

Een groot deel van de doelgroep heeft te maken met psychosociale problematiek, gevoelens van eenzaamheid en stress binnen het gezin. De problematiek wordt vaak versterkt omdat deelnemers de weg niet weten naar of niet goed kunnen omgaan met bestaande hulpverlening. Om dit aan te pakken is SamenVeerkrachtig ontwikkeld. Dat is een integraal programma waarmee preventie, vroegtijdige signalering, laagdrempelige begeleiding, een goede doorverwijzing, betere aansluiting bij hulpverlening en vergroten van weerbaarheid en veerkracht mogelijk worden. In totaal hebben 65 statushouders hieraan deelgenomen.

3.2.3 OpenEmbassy – Project Van inzichten naar interventies

Samen met het wijkteam IJsselmonde zijn een aantal interventies voor inburgeraars aangepast om ze beter te laten aansluiten bij wat statushouders nodig hebben. Rotterdamse nieuwkomers bleken moeilijk toegang te krijgen tot de wijkteams. Hierdoor worden zij niet of te laat geholpen met hun hulpvragen. In deze aanpak is meer aandacht voor o.a. het bouwen aan vertrouwen, een andere manier van intakes doen en kennis en expertise over de doelgroep. Bovendien is er behoefte aan een betere samenwerking in de wijk en kortere lijnen, om de overdracht te versterken met lokale partners,

zoals VluchtelingenWerk, welzijnsorganisaties en de Vraagwijzer. In 2023 worden de resultaten opgeleverd en wordt gekeken of de aanpak ook toegepast kan worden naar andere wijkteams in Rotterdam.

3.2.4 Theatervoorstelling Ik Ben Hier

Cultuur draagt bij aan begrip, verbinding en verandering. Het theaterproject 'Ik Ben Hier' maakte de verhalen van nieuwe Rotterdammers (vluchtelingen) concreet en invoelbaar voor 'lokale' Rotterdammers. De voorstelling speelde zich af in de openbare ruimte. Al wandelend door de Rotterdamse winkelstraten vertelden nieuwkomers aan het publiek hun persoonlijk verhaal. Hiermee ervaart het publiek dat deze verhalen een wezenlijk onderdeel zijn van onze dagelijkse samenleving.

De theatervoorstelling heeft 2 weekenden gedraaid en er zijn ongeveer 800 mensen bereikt. Tevens was er een expositie en een podcast gemaakt, waardoor de verhalen nog steeds te beluisteren zijn.

3.3 Financiële begeleiding

Financieel ontzorgen en financiële zelfredzaamheid zijn belangrijke thema's in de nieuwe wet. Hieronder zetten we uiteen wat de gemeente doet op het gebied van deze thema's om de financiële stabiliteit van inburgeraars te verbeteren of te handhaven.

3.3.1 Financieel ontzorgen

De statushouders die onder de nieuwe Wet inburgering 2021 vallen, worden op grond van artikel 56a Participatiewet verplicht financieel ontzorgd. Hierbij betaalt de gemeente de 4 vaste lasten (water, energie, huur en zorgverzekering) vanuit de bijstandsuitkering voor levensonderhoud. Het doel van deze bepaling in de wet is om de focus van de statushouder te richten op het inburgeren door de stress van financiën zoveel mogelijk weg te nemen.

In 2022 zijn er vanuit IOS 186 statushouders bij de Kredietbank Rotterdam (KBR) aangemeld voor het financieel ontzorgen. In de praktijk hebben de samenwerkende partijen frequent overleg gehouden om knelpunten van het ontzorgen in kaart te brengen en waar mogelijk die op te lossen. De huidige energieprijzen zijn zo gestegen dat deze niet vanuit de bijstandsuitkering voor levensonderhoud betaald konden worden. De gemeente Rotterdam, waaronder de Kredietbank Rotterdam (KBR), zoekt naar passende oplossingen. Een deel van de oplossing ligt bij het direct starten met financieel ontzorgen in plaats van na een maand, zoals tot voor kort door de kredietbank gebeurde.

3.3.2 Financieel spreekuur en workshop Omgaan met geld

Alle statushouders ontvangen 5 workshops 'omgaan met geld' van Vluchtelingenwerk Nederland.

Statushouders behoren tot de risicogroep die in schulden terecht kan komen. De gemeente wil voorkomen dat er (al vroegtijdig) problematische schulden ontstaan.

Immers, een gezonde financiële situatie is onmisbaar wanneer je een goede start wil maken.

Er is daarom aandacht voor het financiële systeem in Nederland met bijbehorende rechten en plichten. Maar ook voor thuisadministratie, omgaan met een persoonlijk budget en gebruik maken van regelingen, zoals zorgtoeslag en kinderbijslag. Deze workshops zijn laagdrempelig, geschikt voor mensen met een laag taalniveau, cultuursensitief en ze houden rekening met de belemmeringen en stressfactoren die statushouders ervaren. In 2022 zijn 214 statushouders uitgenodigd om de workshop te volgen. In totaal hebben 102 statushouders het traject succesvol gevolgd. Deelname aan de workshops is geen verplichting. Wel worden statushouders gestimuleerd om aan deze workshops mee te doen. Niet altijd is dit te combineren met taalles die iemand volgt. Er wordt gekeken hoe de workshops zo flexibel mogelijk aangeboden kunnen worden.

3.3.3 Verdere mogelijkheden preventie schulden

Er is een samenwerking met de gemeentelijke afdeling Grip op Geldzaken. Statushouders worden doorverwezen als zij schulden hebben of dreigen te krijgen.

Team Statushouders geeft een workshop aan de statushouders wanneer hun uitkering beëindigd wordt als zij werk hebben gevonden. Dit is een moment dat er financieel veel verandert en hierdoor kunnen er financiële problemen ontstaan. Bijvoorbeeld doordat zij niet goed de veranderingen doorgeven aan de belastingdienst.

Inburgeren, Werken en Onderwijs

In de paragrafen hieronder zetten we de belangrijkste cijfers uiteen aan de hand van de taken en verantwoordelijkheden van de nieuwe wet, voor zowel statushouders als gezins- en overige migranten. Ook wordt waar nodig duidelijk aangegeven om welk stelsel het gaat.

Hieronder alvast een overzicht met de cijfers van een aantal onderdelen van het inburgeringstraject.

De gemeente biedt statushouders een stabiele inkomensbasis zodat zij kunnen werken aan inburgering, re-integratie en arbeidsontwikkeling. Het overgrote deel van de statushouders doet, in ieder geval de eerste periode, een beroep op een bijstandsuitkering. Het is wenselijk dat Rotterdammers zo beperkt mogelijk bijstandsafhankelijk zijn. Daarom spant de gemeente zich in voor deze totale groep werkzoekenden om zo veel mogelijk duurzame uitstroom te realiseren.

Het coalitieakkoord 2022-2026 legt de focus nadrukkelijker op het ondersteunen van nieuwkomers om onderdeel te worden van de samenleving door taallessen,

stageplekken en begeleiding naar werk. Hierdoor zijn de nieuwkomers beter in staat de taal te leren, mee te doen en een bijdrage te leveren aan onze stad.

Disclaimer: het is mogelijk dat er kleine verschillen zitten tussen de verschillende eindcijfers die zijn gepubliceerd over dit onderwerp. Dit komt door verschillen in bron en/of peildatum. Dit doet aan de conclusies niets af, omdat de verschillen minimaal zijn.

Tabel 6. Aantal statushouders en gezins- en overige migranten per onderdeel inburgeringstraject

Onderdelen inburgeringstraject	Statushouders	Gezins- en overige migranten
Rotterdamse Taalstart (RTS)	1100	N.v.t.
Leerbaarheidstoets		469 ¹²
Assessment	340	N.v.t.
Persoonlijk Plan Inburgering en Participatie (PIP)	124	202
Participatieverklaringstraject (PVT)	564	50
Module Arbeidsmarkt en Participatie (MAP)	110	15

¹² Bij aanmelding is geen onderscheid gemaakt tussen statushouders en gezins- en overige migranten.

4.1 Rotterdamse Taalstart (RTS) voor statushouders

Rotterdamse Taalstart (RTS) is bestemd voor alle inburgeringsplichtige statushouders en is onderdeel van de verplichte brede intake (periode van de eerste 10 weken vanaf het moment dat een statushouder in Rotterdam woont) geworden sinds de inwerkingtreding van de nieuwe Wet inburgering.

Rotterdamse statushouders volgen een flexibel modulair programma op het gebied van taal en zelfredzaamheid. Het programma bestaat uit 11 lesweken. Ook worden statushouders binnen de RTS voorbereid op de leerbaarheidstoets (een verplicht onderdeel van de brede intake). In 2022 is de RTS ook steeds meer gaan differentiëren qua niveaus. Er is een aparte groep gestart voor snelle leerders.

De gemeente (consulent) ontvangt een tussentijdse en een eindrapportage per deelnemer. Deze rapportages geven inzicht in het taalniveau, de gevolgde modules, inzet en motivatie van de deelnemer en een advies over de inburgering (leerroute). De rapportage maakt duidelijk welk taalniveau naar verwachting haalbaar is. Dit helpt om een goede PIP (leerroute) vast te stellen. In 2022 zijn 1100 deelnemers gestart met de RTS.

4.2 Leerbaarheidstoets

De leerbaarheidstoets is sinds 2022 een nieuw onderdeel van de brede intake en wordt zowel voor statushouders als gezins- en overige migranten ingezet. De leerbaarheidstoets heeft als doel inzicht te geven in het niveau van de Nederlandse taal dat een inburgeraar kan bereiken gedurende de inburgeringstermijn. De uitkomst van de toets is daarmee een indicator voor het bepalen van een passende leerroute van de inburgeraar door de gemeente. De afname van de leerbaarheidstoets gebeurt door gecertificeerde medewerkers. DUO is verantwoordelijk voor het beschikbaar stellen van de leerbaarheidstoets, het verwerken van de toets resultaten en de gegevensuitwisseling met de gemeente.

Landelijk is onrust ontstaan over de uitslagen van de leerbaarheidstoets, omdat deze in veel gevallen niet overeenkomen met wat de consulenten verwachtten. Door de deelnemers te informeren over het doel van de toets en met hen de vereiste digitale vaardigheden door te nemen, komen de uitslagen in Rotterdam veel meer overeen met de verwachting. De door Rotterdam gehan-

teerde methodiek is ook in de overige regiogemeenten van Rotterdam succesvol en dient als voorbeeld voor de rest van het land.

In 2022 hebben 469 inburgeraars een toets afgenomen. Door de vertraging bij DUO konden we een paar maanden later starten met de leerbaarheidstoets.

4.3 Assessment voor statushouders

Om inzicht te krijgen in de ontwikkelingsmogelijkheden en ondersteuningsbehoefte van de statushouder richting werk, wordt een assessment afgenomen. Het assessment bestaat uit vragenlijsten en een cognitieve capaciteitentest, die in het Nederlands en in 7 andere talen worden aangeboden. Ook vindt een gesprek plaats. Het doel van het assessment is een passend traject gericht op werk, scholing of vrijwilligerswerk aan te bieden. Over het algemeen wordt het assessment zowel door statushouder als consulent als positief ervaren. Het assessmentrapport biedt concretere handvatten voor een leerroute.

In 2022 hebben 340 statushouders een assessment gekregen. Statushouders die nog onder de oude stelsels Wi 2007 en Wi 2013 vallen en bijvoorbeeld al werk hebben of scholing volgen, doen geen assessment.

In het nieuwe stelsel Wi 2021 worden alle statushouders aangemeld voor het assessment. Het assessment is een onderdeel van de brede intake.

4.4 Persoonlijk Plan Inburgering en Participatie (PIP)

Op basis van alle informatie uit de brede intake stelt de gemeente samen met de inburgeraar een Plan Inburgering en Participatie (PIP) op. In dit persoonlijke plan wordt een op maat gemaakte route naar inburgering en participatie vastgelegd voor de statushouder en geadviseerd voor de gezins- en overige migranten.

Het PIP moet 10 weken na de start van de brede intake worden vastgesteld en vormt het startmoment van de inburgeringstermijn. Het is een formele beschikking, die de gemeente kan handhaven op de gemaakte afspraken met de inburgeraar.

In 2022 zijn in totaal 326 PIP's gemaakt (124 voor statushouders en 202 voor gezinsmigranten).

Door vertraging bij DUO, hebben we in 2022 minder statushouders dan gewenst van een PIP kunnen realiseren.

4.5 Leerroutes

Centraal in de nieuwe Wet inburgering staan de 3 leerroutes (B1-, Zelfredzaamheids- en de Onderwijsroute) die moeten aansluiten bij de leercapaciteit van de inburgeraars.

- De B1-route. Een route waarbij taal en participatie gecombineerd worden. Inburgeringsplichtigen leren de Nederlandse taal op B1-niveau. Afschalen naar A2 mag na een aanzienlijke inspanning (600 uur taallessen gevolgd) te hebben geleverd. Tegelijk wordt ingezet om zo snel mogelijk ook mee te doen, bijvoorbeeld door (vrijwilligers)werk.
- De Onderwijsroute. Inburgeringsplichtigen volgen een taalschakeltraject naar een mbo 2-, 3- of 4-, hbo- of universitaire opleiding. Naast het leren van Nederlands op minimaal B1-niveau worden zij voorbereid op vervolgonderwijs door onder andere het opdoen van studievaardigheden en het volgen van vakken die nodig zijn voor de vervolgonderwijsopleiding.
- De Zelfredzaamheidsroute (Z-route). Inburgeringsplichtigen leren Nederlands op A1-niveau en worden voorbereid om mee te doen in de Nederlandse samenleving bijvoorbeeld door (vrijwilligers)werk.

Deze route bestaat uit 800 uur taal (inclusief Kennis van de Nederlandse Maatschappij) en 800 uur participatie en wordt afgerond met een eindgesprek met de consulent van de gemeente.

De leerroutes worden samen met de regiogemeenten¹³ uitgevoerd. Zowel de gemeente als de aanbieders zijn van mening dat de samenwerking goed verloopt.

In onderstaande tabel wordt weergegeven bij welke aanbieders de routes zijn ingekocht en aantallen deelnemers in 2022.

Tabel 7. Aantal Rotterdamse deelnemers per leerroute en aanbieder

Leerroute	Aantal deelnemers
B1 route Toptaal	48
B1 route NI training	27
B1 route Entree Albeda*	15
Onderwijsroute HBO/WO Erasmus	9
Onderwijsroute MBO Albeda	21
Z route SNTR	20
Totaal	140

** Voor jonge inburgeringsplichtigen voor wie de Onderwijsroute te moeilijk is, maar die wel graag een start willen maken in het Nederlandse onderwijs, wordt een B1-route naar Entree-onderwijs verzorgd door het Albeda. In deze route leren jongeren Nederlands en worden zij tegelijk voorbereid op het volgen van onderwijs op Entree-niveau.*

In totaal zijn er dus 140 statushouders gestart met een leerroute. Dit is niet gelijk aan het aantal statushouders dat is gehuisvest, omdat de meeste statushouders vorig jaar nog onder de oude wet vielen. Zij hebben voor 2022 te horen gekregen dat ze inburgeringsplichtig zijn en vallen dus nog onder oude wet, maar zijn in 2022 gehuisvest. Dit betreft een meerderheid in 2022. Zij vallen nog onder de oude wet en mogen geen leerroute volgen volgens de nieuw wet. Daarnaast heeft het ook te maken met de vertraging bij DUO het eerste kwartaal. Het duurde een tijd voordat er nieuwe statushouders kwamen die onder de nieuwe wet vielen.

¹³ Bijlage 2. Tabel regio aanbesteding.

Gezins- en overige migranten krijgen weliswaar voor het eerst begeleiding bij hun inburgering, maar voor het kiezen en bekostigen van hun taallessen blijven zij zelf verantwoordelijk. Op het gebied van de te volgen leerroute adviseerden de inburgeringsconsulenten 95% van hun klanten naar de B1-route en 5% naar de Zelfredzaamheidsroute.

Verplichte inburgeringsmodules

Binnen de leerroutes is ook nog een aantal verplichte modules dat gevolgd moet worden, namelijk

- **Kennis van de Nederlandse Maatschappij:**

Kennis van de Nederlandse Maatschappij (KNM) is een verplicht onderdeel in alle routes. Hierin staan onder meer vragen over de Nederlandse geschiedenis, het onderwijssysteem, de gezondheidszorg en hoe wij in Nederland met elkaar omgaan.

KNM wordt centraal geëxamineerd door DUO voor deelnemers aan de B1- en de Onderwijsroute. Binnen de Z-route is KNM ingebouwd in het programma en hoeven inburgeraars geen apart examen af te leggen. Ook gezinsmigranten dienen het examen KNM te doen. Zij kiezen zelf op welke manier zij zich hierop voorbereiden.

- **Module Arbeidsmarkt en Participatie (MAP):**

Voor de statushouders is de MAP geïntegreerd in de taaltrajecten. Behalve in de Onderwijsroute; daar wordt loopbaanbegeleiding geboden. Voor de andere routes (B1- en de Z-route) geldt dat de asielstatushouders de geïntegreerde modules in de lessen volgen. De lessen gaan vooral over hoe de Nederlandse arbeidsmarkt werkt in Nederland. Daarnaast dienen de deelnemers ook een 40-urige praktijkstage te lopen. Er wordt maatwerk geleverd wanneer de deelnemers een betaalde baan hebben. Alle statushouders die een leerroute volgen, volgen ook de MAP.

Voor gezins- en overige migranten biedt Sagènn Educatie de MAP aan. Inburgeraars moeten deze module binnen 3 jaar afronden. Ze worden in de regel pas na ongeveer een jaar aangemeld, op het moment dat ze redelijk Nederlands spreken. Eind 2022 is de eerste groep met ongeveer 15 deelnemers gestart met de workshops. Dit aantal is nog laag omdat de gezinsmigranten de module pas later volgen in hun inburgeringstraject.

- **Participatieverklaringstraject:**

Tijdens dit traject ontvangen inburgeraars op een interactieve wijze toelichting op 6 belangrijke kern-

waarden: vrijheid, gelijkwaardigheid, solidariteit, participatie, democratie en de rechtsstaat. Aanvullend worden in Rotterdam 2 extra gezondheidswerkshops aangeboden: stress en gezondheid en seksuele gezondheid. De reden dat Rotterdam deze workshops heeft toegevoegd is omdat statushouders in het land van herkomst, onderweg naar Nederland en ook in Nederland zelf sneller te maken krijgen met onveilige situaties. Vanwege hun kwetsbare positie lopen ze hierdoor meer seksuele risico's, bijvoorbeeld een soa, seksueel geweld, seksuele dwang of uitbuiting, onbedoelde zwangerschap, (onveilige) abortus of genitale verminking. Investeren in seksuele gezondheid kan (gezondheids-)problemen voorkomen.

Uit ervaring en ook uit onderzoeken blijkt dat statushouders vaker kampen met (ernstige) trauma's of stress. Ook zien wij in meer of minder mate psychische klachten voorkomen. Rotterdam vindt het daarom belangrijk om de thema's stress en gezondheid binnen de inburgering bespreekbaar te maken en waar nodig ondersteuning te bieden vanuit maatschappelijke begeleiding.

Met het ondertekenen van de participatieverklaring geeft de inburgeraar aan dat hij zich bewust is van de waarden en spelregels van de Nederlandse samenleving en deze te respecteren. In 2022 hebben 564 statushouders het participatieverklaringstraject al helemaal afgerond. Een deel is nog bezig met zijn of haar traject en de PVT is alleen van toepassing op het deel van de inburgeraars dat inburgeringsplichtig is (vanaf 18 jaar); gemiddeld zo'n 70% van de totale instroom.

Stichting Voorlichters Gezondheid voert dit traject uit voor gezins- en overige migranten. Inburgeraars hebben 3 jaar de tijd om dit traject af te ronden. Gezien het belang van de thematiek en de laagdrempeligheid van het aanbod, worden ze voor dit traject aangemeld zodra zij hun PIP hebben gekregen. In december 2022 zijn de eerste 50 trajecten van gezins- en overige migranten onder Wi 2021 afgerond.

4.6 Pilot Vroege Start – schip Statendam

Sinds mei 2022 is op het riviercruiseschip de Statendam een kleinschalige opvanglocatie gerealiseerd voor gekoppelde statushouders, die zo alvast naar Rotterdam kunnen komen in afwachting van huisvesting in de stad (op basis van de taakstelling). 17 statushouders tussen de 18 en 27 jaar hebben aan de pilot deelgenomen. Dit hield in dat tijdens de opvangfase (op het schip) het eerste onderdeel van hun inburgeringsproces brede intake wordt gestart. Zo wordt de tijd dat zij wachten op reguliere huisvesting zinvol ingezet. Met deze pilot zijn positieve resultaten geboekt. We onderzoeken hoe we dit kunnen voortzetten.

4.7 Einde Lening nog Inburgeringsplichtig (ELIP)

In september 2020 is de Rotterdamse aanpak ELIP gestart. De zogenaamde ELIP'ers zijn inburgeraars die onder de Wet inburgering 2013 vallen en van wie de inburgering in gevaar komt omdat hun DUO-lening opgebruikt is en/of hun inburgeringstermijn afloopt.

Inburgering010 ondersteunt ELIP'ers op maat om de kortste en beste weg naar het afronden van hun inburgering te bewandelen. Zo voorkomen we dat de ELIP'ers bij het niet voldoen aan de inburgeringsverplichting door DUO worden beboet, en dat de DUO-lening van 10.000 euro voor de statushouders in een schuld verandert.

Tot op heden zijn 279 inburgeraars begeleid, waarvan 196 inmiddels voldaan hebben aan hun inburgeringsplicht.

4.8 Onvoltooide inburgering

In Rotterdam hebben we ongeveer 750 inburgeringsplichtigen die nog moeten inburgeren onder de Wet inburgering 2007. Deze groep kan vaak door multi-problematiek niet voldoen aan de inburgeringsplicht en komt niet in aanmerking voor een ontheffing of vrijstelling.

De gemeente is verantwoordelijk voor de inburgering van deze groep. Inburgering010 biedt ondersteuning van deze groep en dient als vraagbaak voor hulpvragen. De prioriteit ligt bij de uitkeringsgerechtigden binnen deze groep. Ongeveer 100 van deze inburgeraars kregen eind 2022 een taaltraject aangeboden om hen alsnog in de gelegenheid te stellen succesvol in te burgeren. 64¹⁴ van hen heeft zich daadwerkelijk aangemeld.

Een landelijk onderzoek in opdracht van ministerie van SZW naar deze zogenaamd onvoltooid ingeburgerden brengt de problemen en (on)mogelijkheden van inburgering onder de Wi 2007 in beeld. De uitkomsten van het onderzoek kunnen mogelijk bijdragen aan oplossingen voor deze groep. De onderzoeksresultaten worden later dit jaar openbaar.

De gemeente Rotterdam is landelijk een van de weinige gemeentes die zich actief inzet voor personen die een inburgeringsverplichting hebben of hadden onder de Wi 2007. De gemeente vindt het belangrijk dat ook zij hun inburgering afronden om mee te kunnen doen in Rotterdam.

4.9 Inzicht bijstandsuitkeringen

De cijfers die we in deze monitor presenteren, geven het aantal statushouders weer dat sinds 1 januari 2013 een verblijfsdocument heeft (verblijfscode 26 en verblijfscode 27 vanaf 1 januari 2018¹⁵). Dit is inclusief de burgers die een vervangend verblijfsdocument (ook code 26 of 27) ontvingen of genaturaliseerd zijn. Ook de zogenaamde nareizende partners tellen mee. Zij krijgen sinds 1 januari 2013 een verblijfsdocument om zich bij de partner te vestigen. De uitkering en de hoofdaanvrager zelf tellen niet mee in de aantallen.

14 Het is op vrijwillige basis (geen juridische grondslag). Het verschil ontstaat als men wel in aanmerking komt maar zelf afziet van het aanbod of als we geen contact meer krijgen met de inburgeraar (na herhaalde pogingen).

15 Toelichting code 26 en code 27.

De cijfers komen uit de gemeentelijke systemen; uitkeringssysteem Socrates en klantvolgsysteem Re-integratie Module WiGo4it (RMW).

4.9.1 Instroom en uitstroom

Van de totale toestroom statushouders in Rotterdam is gemiddeld 30% kind. Van de resterende 70% is 35% jonger dan 27 jaar en 65% ouder dan 27 jaar. Zodoende zijn van de 2.370 huishoudens op 1-1-2023 in totaal 3.118 volwassen statushouders bijstandsafhankelijk (tabel 8).

Tabel 9 laat over 2022 het aandeel van huishoudens zien in het totale bijstandsvolume en vanuit de Bundeling Uitkeringen Inkomstenvoorziening Gemeenten (BUIG).

Van de totale instroom in 2022 is 8,3% statushouder. Bij jongeren (onder de 27 jaar) is het aandeel groter, namelijk 13%. Het aandeel statushouders is nu 7,2% van het totale bijstandsvolume. Van het totale bijstandsvolume onder de 27 jaar is dit 18,9% statushouder. Naar verhouding is het aandeel jonge statushouders groter dan statushouders van 27 jaar en ouder. Ten opzichte van vorig jaar is dit aandeel met 4% gestegen. De verklaring hiertoe is dat dit mede veroorzaakt wordt door een hoger percentage reguliere instroom door COVID-19. Gedurende 2022 is een groot deel van deze reguliere instroom weer vlot uitgestroomd naar werk. Dit geldt niet voor de complexere groep statushouders.

Tabel 8. Aantal bijstandsafhankelijke statushouders 2013 t/m 2022 – unieke aantallen

Uitkeringsnorm	Huishoudens		Personen	
	Totaal	Waarvan <27	Totaal	Waarvan <27
Totaal 1-1-2013 t/m 31-12-2022	5481	1045	7057	1214
Waarvan uitgestroomd	3111	603	3939	682
Aantal statushouders in bijstand 1-1-2023	2370	442	3118	532

Tabel 9. Percentage huishoudens met een bijstandsuitkering – niet unieke aantallen

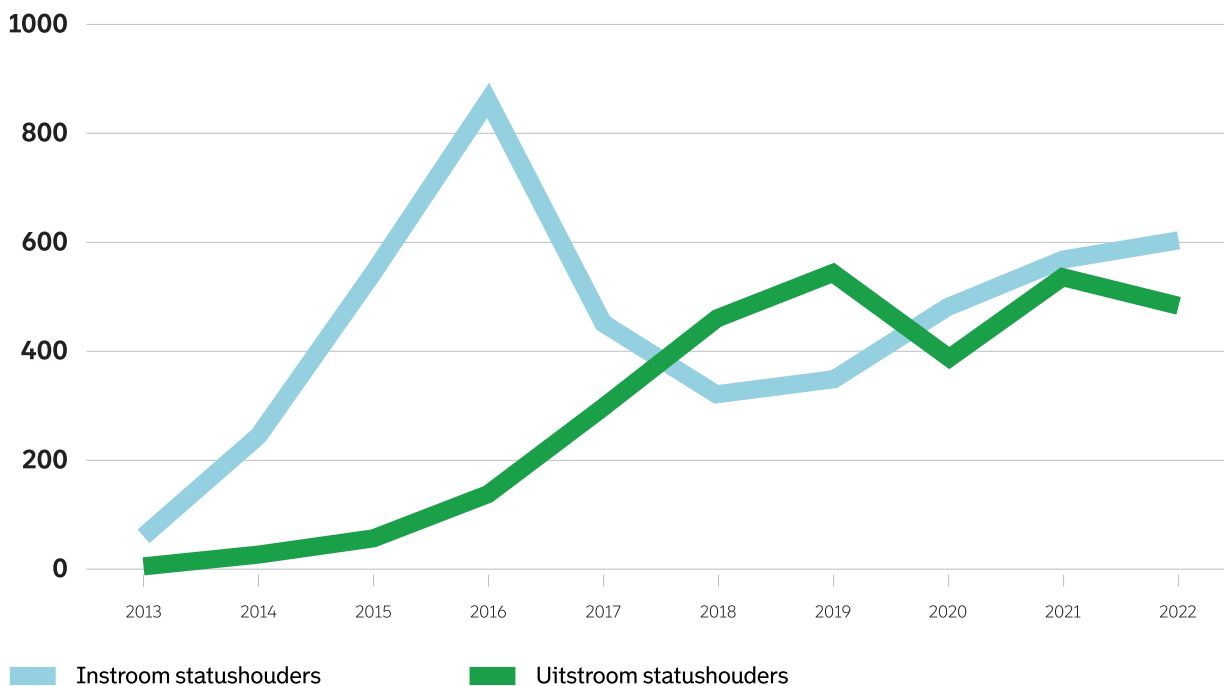
Huis- houdens	2013		2014		2015		2016		2017		2018		2019		2020		2021		2022	
	aantal	% van totaal	aantal	% van totaal	aantal	% van totaal	aantal	% van totaal	aantal	% van totaal	aantal	% van totaal	aantal	% van totaal	aantal	% van totaal	aantal	% van totaal	aantal	% van totaal
Instroom																				
Totaal	80	0,8%	269	2,3%	602	5,4%	863	8,6%	456	5,3%	299	4,1%	477	6,9%	563	5,5%	705	8,5%	605	8,3%
Waarvan onder 27	35	1,3%	124	4,4%	291	10,6%	385	15,5%	206	9,8%	110	7,2%	181	11,7%	194	6,6%	254	12,4%	213	13,0%
Aandeel in BUIG- volume																				
Totaal	76	0,2%	327	0,9%	909	2,4%	1687	4,3%	1929	5,1%	1893	5,4%	1765	5,2%	1982	5,5%	2176	6,3%	2370	7,2%
Waarvan onder 27	22	0,8%	69	2,4%	230	8,1%	460	15,2%	544	19,5%	497	22,2%	346	17,0%	358	15,4%	370	14,9%	442	18,9%

In tabel 10 zijn de uitstroomredenen inzichtelijk gemaakt. De bijstandsuitkering is gestopt door werk, een voorliggende voorziening (zoals studiefinanciering), verhuizing of andere redenen (zoals rechtmatigheid, overlijden, voeren gezamenlijke huishouden, bereiken van de AOW-leeftijd etc.). Vrijwilligerswerk of parttime werk onder de bijstandsnorm telt niet mee.

Tabel 10. Uitstroomreden (per huishouden) 2013 – 2022 – niet unieke aantallen

Uitstroomreden per huishouden	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Totaal aantal	Totaal in %
Inkomsten uit reguliere arbeid	0	1	5	34	94	218	269	169	293	272	1355	46
Inkomsten uit zelfstandig beroep/bedrijf	0	0	0	1	2	14	18	19	34	41	129	4,4
Studie/opleiding	1	6	9	26	79	107	140	95	76	35	574	19,5
Verhuizing naar andere gemeente	1	8	4	22	33	28	22	25	37	39	219	7,4
Andere reden	3	12	39	56	89	96	96	83	96	96	666	22,6
Totaal	5	27	57	139	297	463	545	391	536	483	2943	100

Figuur 1. Instroom en uitstroom statushouders

Over de afgelopen jaren is het aantal statushouders in Rotterdam toegenomen, zie figuur 1. De verwachting is dat deze ontwikkeling door het toenemend aantal statushouders zal doorzetten. Er ligt nog een inhaalslag uit 2020 en 2021 door de coronacrisis. Daarnaast was de taakstelling te huisvesten statushouders in 2022 hoger dan in voorgaande jaren. Dit is ook het geval in 2023.

Ondanks de positieve resultaten zien we dat statushouders een complexe doelgroep is. Er is veelal meer aandacht en ondersteuning nodig om toe te werken naar meedoen door werk, vrijwilligerswerk of scholing. Daarnaast weten we dat deze groep verder zal groeien in de aankomende jaren en de complexiteit toeneemt o.a. vanwege psychische problematiek.

4.9.2 Verdeling naar leefsituatie & geslacht en leeftijd

In tabel 11 zijn de huishoudens die een uitkering ontvangen, verdeeld naar leefsituatie. Dit bepaalt de hoogte van de uitkering: de uitkeringsnorm. Uit de tabel blijkt dat ruim de helft alleenstaand is. De groep alleenstaande ouder is relatief klein.

Tabel 11. Aantal bijstandsuitkeringen (huishoudens) naar uitkeringsnorm op 1-1-2023 – unieke aantallen

Uitkeringsnorm	Uitkering		Totaal	
	Lopend	Beëindigd	Aantal	%
Alleenstaande	1379	1456	2835	65,4
Alleenstaande ouder	332	67	399	9,2
Gehuwden en samenwonenden	657	421	1078	24,9
Anders	0	15	15	0,3
Onbekend	2	3	5	0,1
Totaal	2370	1962	4332	100

Tabel 12 betreft een weergave van de huishoudens met een lopende bijstandsuitkering, verdeeld naar geslacht en leeftijd. De verdeling man-vrouw is bij de statushouders 55% versus 45%. Dit is vergelijkbaar met het totale uitkeringenbestand. 28% is jonger dan 30 jaar. Dit is exact hetzelfde als in 2021.

Ontheffing en Bijzondere bijstand

In 2022 zijn 94 statushouders (tijdelijk) ontheven van de arbeidsverplichtingen. Dit is iets meer dan vorig jaar (92). De gronden hiervoor zijn bijvoorbeeld (arbeids) medisch, psychisch, sociaal (bijvoorbeeld bij problemen in de familie of zorg voor een zieke), of hangen samen met alleenstaand ouderschap met jong(e) kind(eren).

In totaal hebben de statushouders in 2022 gezamenlijk ongeveer 2.8 miljoen euro aan Bijzondere bijstand ontvangen. De grootste kostenposten voor Bijzondere bijstand is de inboedel, eenmalig levensonderhoud en de energietoeslag.

Tabel 12. Weergave huishoudens met een lopende bijstandsuitkering naar leeftijd en geslacht¹⁶ - unieke aantallen

Kenmerk	Relatie		Totaal	
	Hoofdaanvrager	Partner	Aantal	%
Geslacht				
Man	1632	86	1718	55,1
Vrouw	738	661	1399	44,9
Leeftijdscategorie				
18-22	144	28	172	5,5
23-26	298	62	360	11,5
27-29	272	72	344	11
30-54	1445	520	1965	63
55-66	211	65	276	8,9
Totaal	2370	747	3117	100

¹⁶ Een gedeelte van de cijfers komen uit W&I en een gedeelte vanuit IOS.

4.9.3 Parttime werken

Tabel 13 laat zien dat in 2022 1.328 statushouders parttime aan het werk zijn en op 925 huishoudens worden inkomsten ingehouden. Dit betreft 39% van het totale aantal uitkering dat aan huishoudens statushouders wordt verstrekt. In 2020 waren er 1.133 statushouders parttime aan het werk en in 2021 waren dat 1.207 statushouders. Elk jaar neemt het aantal parttime werkende statushouders toe. Veel statushouders zijn nog bezig met de inburgering en kunnen hierdoor niet altijd fulltime werken. We stimuleren hen om te werken naast de inburgering.

Wanneer we inzoomen op de ontwikkeling gedurende de start van onze specialistische aanpak en caseload verlaging zien we dat specialistische begeleiding bij statushouders significant leidt tot meer werkenden. Daarnaast zien we ook een positieve ontwikkeling met betrekking tot urenuitbreiding.

50% van de werkende statushouders heeft een baan van meer dan 0,8 fte in het tweede kwartaal van 2022. Dit was in 2018 eerste kwartaal 31%.

Tabel 13. Parttime inkomsten

Parttime inkomsten		Totaal		
	Huishoudens	Personen	Actieve uitkeringen	%
2022	925	1.328	2370	39

Tabel 14. % werkende mannelijke statushouders

	2018 1ste kwartaal	2022 2e kwartaal
Rotterdam	15%	39%

Tabel 15. % werkende vrouwelijke statushouders

	2018 1ste kwartaal	2022 2e kwartaal
Rotterdam	2%	15%

Tabel 16. Aantal uren die statushouders werken in fte

	Kleiner dan 0,3 fte	0,3 – 0,8 fte	Groter dan 0,8 fte
Rotterdam	16%	27%	50%

4.10 Inzet instrumenten

De gemeente zet instrumenten in, expliciet bedoeld voor statushouders.¹⁷ Tabel 17 geeft een aantal van deze weer. Hiernaast maken we ook gebruik van 'informele' trajecten in stad.¹⁸ Voorbeelden daarvan zijn verschillende (maatjes)trajecten van Stichting Mano en Buddy to Buddy, zie hoofdstuk 3. Deze instrumenten kunnen bijdragen aan het wegnemen van belemmeringen om aan het werk te gaan of aan scholing te beginnen.

Tabel 17. Instrumenten voor statushouders

Traject	Aangemeld
UAF (Universitair Asiel Fonds)	38
Fit voor GIT (geïntegreerde duale inburgeringstraject)	23
Werkclub	44
Workshop	18
Calder Werkt - Vrouwelijke statushouders	65
Sagènn – Z-route doelgroep	21
Sagènn – B1-route doelgroep	18

Breaking Barriers, Building Bridges & traject van Centrum 45

Voor de ondersteuning van kwetsbare jongeren zijn 2 projecten uitgevoerd in 2022. Het project Breaking Barriers, Building Bridges, waarin vluchtelingen hun verhaal vertellen. En het traject van Centrum 45 op het Albeda. Daarin delen jongeren met een vluchtelingen-achtergrond hun ervaringen en gevoelens, normen en waarden en strubbelingen die ze tegenkomen in Nederland en bij het kennismaken met de Nederlandse maatschappij.

Rotterdamse Douwers & Sagènn Make Your Move

Jonge statushouders maken vaak gebruik van trajecten waar ook andere Rotterdamse jongeren gebruik van maken, zoals de Rotterdamse Douwers en Sagènn Make Your Move. De Rotterdamse Douwers is een mentor-traject. Jongeren worden gekoppeld aan een Douwer (mentor) die hun hulp biedt op het gebied van werk of opleiding, financiën of het vergroten van hun netwerk.

In 2022 werden 26 jonge statushouders gekoppeld aan een Douwer. Het traject Make Your Move van Sagènn begeleidt jongeren naar een opleiding. In 2022 zijn 24 jongeren gestart met dit traject.

Verder zijn voor statushouders nieuwe trajecten gestart in september 2022. De trajecten zijn gericht op het volwaardig meedoen in de Nederlandse maatschappij, het liefst via betaald werk. Deze trajecten zijn:

Calder Werkt - Vrouwelijke statushouders

Veel vrouwen zijn gemotiveerd om aan het werk te gaan maar hebben zich niet eerder georiënteerd op de Nederlandse arbeidsmarkt, kennen hun mogelijkheden niet of ervaren weerstand of weinig steun vanuit het thuisfront. Empowerment loopt als een rode draad door het traject.

In 2022 waren er 65 aanmeldingen voor dit traject.

Sagènn – Z-route doelgroep

Deelnemers beheersen de Nederlandse taal niet of heel beperkt. Er is een beperkte mate van zelfredzaamheid en een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Voor hen is het vooral belangrijk om (participatie) activiteiten op een passende werkplek uit te voeren. Daar kunnen zij oefenen met de Nederlandse taal. Het vergroten van de zelfredzaamheid is een belangrijk onderdeel van het traject.

In 2022 waren er 21 aanmeldingen voor dit traject.

Sagènn – B1-route doelgroep

De activiteiten die zij in dit traject verrichten zijn in eerste instantie gericht op het oefenen van de Nederlandse taal in een praktijksituatie. Wanneer de deelnemer de Nederlandse taal voldoende beheerst om stappen naar werk te zetten, wordt hij hierin actief ondersteund en begeleid.

In 2022 waren er 18 aanmeldingen voor dit traject.

¹⁷ Vanwege vertragingen tijdens de aanbestedingen van de nieuwe re-integratie instrumenten voor statushouders, konden de consultants pas in september 2022 beginnen met aanmelden. Dit verklaart de "lage aantallen" aanmeldingen op de nieuwe trajecten in 2022.

¹⁸ Deze trajecten vallen onder de RMW-code 'Eigen dienstverlening'.

Onderzoek Rotterdamse inburgeringsbeleid

We vinden het belangrijk dat de Rotterdamse opgave inburgering een goede en effectieve aanpak is. Daarom laat de gemeente de Erasmus Universiteit Rotterdam en de onderzoeksafdeling van de gemeente Rotterdam (OBI) een onderzoek doen naar de Rotterdamse opgave inburgering. Vanaf september 2022 t/m augustus 2026 loopt dit onderzoek en gaat over de opzet, uitvoering, uitkomsten en effecten van het Rotterdamse inburgeringsbeleid.

De centrale onderzoeksvraag luidt *In hoeverre draagt het Rotterdamse inburgeringsbeleid bij aan de in de nieuwe wet gestelde doelen?*

Het gaat daarbij om 2 typen doelen:

- outcome/maatschappelijk doelen. Participatie, liefst via betaald werk of opleiding, en zelfredzaamheid van statushouders en gezinsmigranten.
- output/beleidsdoelen. O.a. tijdig en op niveau afronden van inburgering, het leveren van maatwerk, aandacht voor participatie en het realiseren van een zo hoog mogelijk taalniveau.

In het onderzoek worden de opzet, uitvoering, uitkomsten en effecten van het nieuwe inburgeringsbeleid periodiek in beeld gebracht. Voor het onderzoek is een klankbordgroep en een begeleidingscommissie in het leven geroepen. In de klankbordgroep worden kennis en informatie tussen onderzoek en beleid uitgewisseld. De klankbordgroep bestaat uit vertegenwoordigers van het gemeentelijk beleid en uitvoering, de contractpartijen en de doelgroepen. Een wetenschappelijke begeleidingscommissie ziet toe op de wetenschappelijke kwaliteit van het onderzoek.

Een tussenrapportage van het onderzoek wordt in juni dit jaar verwacht en gedeeld met de raad.

Colofon

Gemeente Rotterdam

Postbus 70012

3000 KP Rotterdam

Rotterdam.nl

Opmaak:

DropOuts Amsterdam

Fotografie:

VluchtelingenWerk